

Delprogram kamerabevakning

Användning av kamera för bevakning av kommunens fastigheter eller av kommunen förhyrda lokaler

Delprogrammet ingår som en del i Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet.

Dokumenttyp Delprogram	Dokumentnamn Delprogram kamerabevakning	Fastställd/Upprättad TN 2015-09-24, § 97, TN-2015/00351	Version 4.0
Dokumentägare Tekniska nämnden	Dokumentansvarig Chef Fastighet	Reviderad senast 2018-09-21 Dnr: TN-2016/01129 § 91	Giltighetstid T v
Dokumentinformation	Ersätter Policy för kameraövervakning av fastigheter ägda eller hyrda av Umeå kommun, 2006 Utgör delprogram till Umeå kommuns Program för säkerhet och trygghet		

1. Inledning

Bakgrund

Egendomsskador och andra oönskade händelser orsakar kommunen stora kostnader varje år. När larm, bevakning och andra skadeförebyggande åtgärder prövats, och visats sig vara otillräckliga, kan en kompletterande skyddsåtgärd vara installation av kamera för att övervaka kommunens byggnader och verksamheter. För att kamerabevakning skall bedrivas på ett ändamålsenligt sätt behövs en tydlig process och förankrad bedömning innan kamerabevakning blir aktuell.

Den personliga integriteten

Kamerabevakning innebär alltid ett intrång i de övervakades personliga integritet och för att vara tillåten får intrånget inte vara kränkande. Därför måste ändamålet och behovet av övervakningen alltid väga tyngre än de övervakades intresse av skydd för den personliga integriteten (överviktsprincipen). Det innebär att det i varje enskilt fall krävs en tydlig utredning av problemet och vilka åtgärder som vidtagits innan kamerabevakning kan bli aktuell. Kamerabevakning ska aldrig användas som en första skadeförebyggande åtgärd.

Kamerabevakningslagen

Kamerabevakning regleras i Kamerabevakningslagen (SFS 2018:1200).

I lagen skiljer man på kamerabevakning vid plats där allmänheten har tillträde respektive platser där allmänheten inte har tillträde.

Kamerabevakning av plats där allmänheten har tillträde

Enligt kamerabevakningslagen krävs det tillstånd för att sätta upp en kamera, om den är riktad mot en plats där allmänheten har tillträde. För dessa kameror beviljas tillståndet av Datainspektionen.

- Datainspektionen är tillstånds- och tillsynsmyndighet för kamerabevakning på platser där allmänheten har tillträde.

För samtliga verksamheter gäller att bevakningen ska ha till ~~enda~~ syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott samt att förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor.

Kamerabevakning av plats där allmänheten inte har tillträde

Om kamerabevakningen sker på andra ställen än platser dit allmänheten har tillträde är hanteringen inte tillståndspliktig. Sådana utrymmen kan vara inomhus i en skola, ett flerfamiljshus eller utrymmen där endast anställd personal vistas. I lokaler där allmänheten inte har tillträde krävs varken tillstånd eller anmälan till myndigheterna. Däremot skall hanteringen ske i enlighet med kamerabevakningslagen som gäller även när tillstånd och anmälan inte behövs.

- Datainspektionen är tillsynsmyndighet för kamerabevakning på platser där allmänheten inte har tillträde.

2. Syfte

Syftet med detta delprogram är att fastställa uppgifter, roller och rutiner vid de processer som programmet omfattar. Delprogrammet syftar även till att säkerställa att processerna uppfyller de lagar och regler som styr kommunens kamerahantering samt att de krav som Umeå kommun därutöver ställer för att kamerabevakning av verksamhet/lokaler får ske.

3. Avgränsning

Delprogrammet omfattar enbart kamerabevakning av kommunens fastigheter eller av kommunen förhyrda lokaler. Delprogrammet omfattar inte Umeå kommuns bolag. Bolagen är egna juridiska personer och söker därför eventuella tillstånd på egen hand, utifrån bolagens egna rutiner för kamerahantering.

4. Kommunens mål

Kommunens övergripande- och prioriterade mål anges i Umeå kommuns Program för säkerhet och trygghet (PROST).

4.1 Prioriterade mål

De mål som har prioriterats i PROST har sin utgångspunkt i kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys, krav från försäkringsgivare samt olycks- och skadeanalyser.

Delprogrammet för kamerabevakning har bäring på följande prioriterade mål:

- Kommunens egendomsskador ska minimeras.
- Antal bränder ska minimeras. Områden som särskilt ska beaktas är anlagda bränder och verksamhetsanpassat brandskydd.
- Det systematiska säkerhets- och trygghetsarbetet i publika miljöer och vid evenemang ska förbättras.

4.2 Inriktning för kamerabevakning

Kamerabevakning ska alltid ske med hänsyn till den personliga integriteten och ska endast bedrivas om intresset att använda kamerabevakning är större än hänsynen till enskildas integritet.

Kamerainspelning ska så långt som möjligt bara tillämpas när en byggnad/lokal/ anläggning är stängd och larmad.¹ Undantag *kan* ske om kameror installeras på särskilt utsatta platser mot bakgrund av tidigare händelser eller för skydd av stora värden.²

Inför övervägande av kamerabevakning ska det därför redovisas vilka andra brotts- och skadeförebyggande åtgärder som har utretts och vidtagits.

Ansvarig verksamhet ska, innan beslut, alltid pröva bevakningens konsekvenser för den personliga integriteten utifrån överviktsprincipen.

Kamerabevakning skall alltid ske i så begränsad omfattning som möjligt så att det övervakade området enbart begränsas till att uppfylla syftet med bevakningen.

¹ Det innebär att ordinarie verksamhet upphört och tillträde till objektet sker med (passer)kort eller nyckel.

² Dessa kameror skall då samordnas med andra larm inom byggnad/lokal/anläggningen

4.3 Delprocesser

Umeå kommuns kamerahantering består av fyra delprocesser:

- Utredningsprocessen
- Ansökningsprocessen
- Bildhanteringsprocessen
- Utvärderingsprocessen

Utredningsprocessen beskriver utredning om behov av kamerabevakning, prövning av överviktsprincipen och tjänsteskrivelse till respektive nämnd.

Ansökningsprocessen beskriver arbetet med tillståndsansökan.

Bildhanteringsprocessen beskriver hantering av bilder vid kamerabevakning.

Utvärderingsprocessen beskriver hur kommunen ska följa upp effekten av kamerabevakningen samt hur delprogrammet efterlevs.

5. Utredningsprocess

5.1 Verksamhet uttrycker behov av kamerabevakning.

Ett behov av kamerabevakning kan uppstå när andra åtgärder prövats men inte uppnått önskat resultat. Behovet kan dels vara att en verksamhet önskar att skydda sin verksamhet och/eller Fastighets önskan att skydda en byggnad/fastighet.

5.2 Fastighet kallar till projektgrupp

Vid varje utredning inför ansökan om kamerabevakning tillsätts en projektgrupp bestående av representanter från:

- Fastighet
- Berörd(a) verksamhet(er)
- Brandförsvaret och säkerhet

Fastighet är sammankallande och ordförande i projektgruppen. Projektgruppen tar gemensamt fram det underlag som behövs i utredningsprocessen.

I utredningsprocessen skall alltid en prövning av överviktsprincipen genomföras med hjälp av checklista i bilaga 1. Prövningen skall dokumenteras skriftligt. Om utredningen går vidare till ansökningsprocessen, skall utredningen enligt överviktsprincipen alltid bifogas i samband med nämndbeslut och ansökan.

6. Ansökningsprocessen

6.1 Tjänsteskrivelse och beslut i Tekniska nämnden

Om behov av kamerabevakning bedöms föreligga upprättar Fastighet tillsammans med berörd verksamhet en tjänsteskrivelse som underlag för beslut om kamerabevakning.

Tjänsteskrivelsen ska innehålla uppgifter om:

- resultatet av prövning enligt överviktsprincipen
- vem som ansvarar för bevakningen
- bevakningens ändamål

- hur bevakningen anordnats
- vilken utrustning som skall användas
- vilket område som skall bevakas
- vem som är bildansvarig
- om inspelning av bevakningen ska ske

Tekniska nämnden beslutar i varje enskilt fall om kamerabevakning skall godkännas i enlighet med tjänsteskrivelsen. Innan Tekniska nämnden beslutar om kamerabevakning ska ske, ska Tekniska nämnden pröva om annan nämnd ska höras innan beslut fattas av Tekniska nämnden.

6.2 Tillståndsansökan om kamerabevakning

Om tekniska nämnden godkänner kamerabevakning söker Fastighet nödvändiga tillstånd hos Datainspektionen. Om inte tillstånd behövs utgör nämndens beslut tillstånd.

7. Bildhanteringsprocessen

Utgångspunkten när det gäller kamerabevakning är att allt bildmaterial som inhämtas genom sådan bevakning anses vara integritetskänsligt till sin natur. Det innebär att kraven på skydds- och säkerhetsåtgärder är höga redan i utgångsläget.

Fler personer får inte ha tillgång till bevarade bilder än vad som behövs för att bevakningen skall kunna bedrivas. Granskning av bilder får endast ske då tillbud inträffat. Fastighet har därför, redan i utredningsprocessen utsett centralt placerad bildansvarig. Därtill kan bilder sändas live till larmcentral med möjlighet att larma polis direkt under pågående brott.

7.1 Uppllysning om kamerabevakning enligt dataskyddsförordningen

Innan ny kameraanläggning tas i drift ska Fastighet tillse att verksamheten är informerad om kamerabevakningen, samt varför åtgärden görs. Upplysningsplikten inträder när bevakningsutrustningen sätts upp och omfattar alla typer av bevakning.

Uppllysning om kamerabevakning skall även lämnas genom tydlig skyltning. Informationen ska innehålla uppgifter om att det är Umeå kommun som övervakar, kontaktuppgifter, kontaktuppgifter till dataskyddsombud och vid behov även riktad information till särskilda grupper.

Dessutom måste det finnas viss annan information, till exempel på en webbsida (skolans egna hemsida) alternativt anslag på synlig plats i lokalen.

Där ska framgå:

- ändamål, alltså varför Umeå kommun bedriver kamerabevakning
- rättslig grund, alltså vilken lag, regel eller vilket avtal som Umeå kommun stödjer på för att få kamerabevaka
- hur länge uppgifterna kommer att lagras
- vilka rättigheter de registrerade har, till exempel att begära att Umeå kommun raderar deras uppgifter, att de registrerade kan klaga hos Datainspektionen om de tycker att Umeå kommun bryter mot lagar, regler eller avtal

Även följande måste framgå om det gäller för Umeå kommun:

- Om Umeå kommun stödjer sig på intresseavvägning: vilka intressen har beaktats, hur har resonemanget gått.

- Om Umeå kommun är skyldiga att kamerabevaka enligt avtal eller lag: Vem som är mottagare av uppgifter. Lagrat material överlämnas enbart till Polisen eller annan myndighet vid misstanke om brott. Umeå kommun kommer inte att överföra uppgifter till tredje land.

7.2 Rutiner vid brott eller misstanke om brott

Verksamheten skall alltid polisanmäla brott (t ex skadegörelse eller inbrott). Verksamheten skall även informera Fastighet (bildansvarig) om att brott har skett. Kommunens väktarbolag kallar alltid på polis vid pågående brott och lämnar alltid rapport till Fastighet när skadegörelse upptäcks vid larmutryckningar eller rondering.

Bildansvarig tar i förekommande fall fram bilder och kompletterar polisanmälan med bildmaterialet.

7.3 Lagring av uppgifter

Data från kommunens bevakningskameror lagras centralt inom kommunen. Det är enbart bildansvarig och dess ersättare som har tillgång till det inspelade materialet.

Inspelat material raderas automatiskt efter 12 dagar. Vid brott eller misstanke om brott, där verksamheten anmäler en händelse till polisen kan bilderna sparas en längre tid än 12 dagar. Den bildansvarige har inte till uppgift att försöka identifiera personer på det inspelade materialet. Vid misstanke om brott granskas bilderna av polis.

7.4 Utlämnande av uppgifter

Om polis begär ut inspelad data ska detta ske genom att bildansvarig lämnar ut materialet för en definierad tidpunkt. Materialet ska lämnas till polis eller annan myndighet som begär ut materialet, enligt lag. Bildansvarig informerar verksamhetsansvarig om att utlämning av inspelat material har skett.

8. Utvärderingsprocessen

Fastighet har ansvar för att årligen sammanställa en rapport till Brandförsvaret och säkerhet och till Tekniska nämnden. Rapporten skall innehålla information gällande antal kameror, eventuell effekt, uppskattade omkostnader samt om det förekommer eventuella förändringar i behovsbilden.

Fastighet ansvarar för att det finns en samlad förteckning över installerad kamerabevakning. Förteckningen skall omfatta vilka byggnader som övervakas och dokumentation om samtliga kamerors placering och övervakningsområde.

Kamerabevakning ska avslutas så snart den inte längre är nödvändig för de uppställda ändamålen. Därför så bör även kamerabevakningen följas upp med avseende på behov, samt effekten av bevakningen och graden av intrång i den personliga integriteten.

För att säkerställa att delprogrammet efterlevs så ska även delprogrammet kontinuerligt följas upp och utvärderas av Brandförsvaret och säkerhet.

9. Aktörer, roller och uppgifter

Följande aktörer, roller och uppgifter har identifierats i Umeå kommuns delprocesser för kamerahantering.

9.1 Berörd verksamhet

Den verksamhetsansvarige som bedriver verksamhet inom de bevakade lokalerna, framställer behov av kamerabevakning till Fastighet. Verksamheten deltar även i ansökningsprocessen via representation i projektgruppen.

Verksamheten tillhandahåller i utredningsprocessen de material och uppgifter som behövs för att göra bedömning utifrån överviktsprincipen. Se checklista i Bilaga 1.

Verksamheten bistår Fastighet efter behov i samband med ansökan under ansökningsprocessen.

Vid bildhanteringsprocessen ansvarar verksamheten för information till berörd personal samt berörd nämnd.

9.2 Fastighet

Fastighet är sammankallande och samordnande för Utredning- Ansöknings och Bildhanteringsprocessen.

Fastighet säkerställer att ärendet utreds enligt överviktsprincipen. Fastighet ansvarar även för upprättande av tjänsteskrivelse för beslut i nämnd, och ansöker därefter om nödvändiga tillstånd. I ansökan utgör Fastighet tillståndshavare för kommunens kamerahantering.

Vid installation av larm är Fastighet den verksamhet som upphandlar, installerar och säkerställer att utrustningen fungerar.

Fastighet utser bildansvarig samt ersättare som sköter bildhantering och kontrollerar att kamerans bilder och kringutrustning har godkänd kvalitet.

Fastighet ansvarar för att informera verksamhetsledningen gällande kamerabevakningen och rutiner för bildhantering.

Fastighet följer årligen upp kamerahanteringen och dess effekter enligt Utvärderingsprocessen.

9.3 Annan fastighetsägare

Om en byggnad/lokal/anläggning är förhyrd är det i första hand fastighetsägaren som ansvarar för larm och bevakning. Om en kommunal verksamhet identifierar behov av kamerabevakning av förhyrd lokal skall utredningsprocess genomföras på samma sätt som för verksamheter i kommunens egna fastigheter.

Därefter behöver en kommunikation ske med aktuell fastighetsägare om hur ansökan om tillstånd skall ske. I första hand söker den aktuella fastighetsägaren nödvändiga tillstånd och tillser att bildhantering sker enligt gällande regler.

9.4 Brandförsvaret och säkerhet

Brandförsvaret och säkerhet deltar i projektgruppen och bistår med underlag vid behovsbedömningen. Brandförsvaret och säkerhet ansvarar även för att följa upp efterlevnaden av delprogrammet.

9.5 Tekniska nämnden

Tekniska nämnden beslutar utifrån tjänsteskrivelse om kamerabevakning kan godkännas i det enskilda fallet. Om bevakning kan godkännas uppdrar nämnden till Fastighet att gå vidare med ansökan om kameratillstånd hos Datainspektionen. Kameror som inte är tillståndspliktiga behandlas på samma sätt. Här utgör nämndens beslut om godkännande tillstånd för Fastighet att effektuera kamerabevakningen.

9.6 Berörda verksamhetsnämnder

Varje nämnd ansvarar för säkerhets- och trygghetsarbetet inom sitt område. Därför så skall nämnder vars verksamhet berörs av bevakningen delges information om utfallet av årliga utvärderingen enligt punkt 8.

Bilagor

Bilaga 1 – Checklista för prövning enligt överviktsprincipen

Bilaga 1 – Checklista för prövning enligt överviktsprincipen

Att bli bevakad innebär ett intrång i den personliga integriteten. För att kamerabevakning inte ska vara kränkande måste ändamålet och behovet av bevakningen väga tyngre än de bevakandes intresse av skydd för den personliga integriteten (överviktsprincipen). Umeå kommun prövar i varje enskilt fall överviktsprincipen som en del i en utredningsprocess. Prövningen följer nedanstående punkter, dokumenteras och bifogas tjänsteskrivelse till respektive nämnd.

1. Inventera och analysera problembild

Redogör för syftet med kamerabevakningen genom att identifiera vilka problem som skall lösas. Händelser, skadestatistik, polisanmälningar skall inhämtas och ligga till grund för att svara på följande frågor:

- Vilka är de konkreta problemen?
- När på dygnet inträffar problemen?
- Var inträffar problem (rum, lokaler, platser)?
- I vilken omfattning inträffar problemen (antal under viss tidsperiod)?
- Utgå från uppgifter från verksamheten samt bevakningsrapportering och skadestatistik.

2. Utvärdera andra metoder än kamerabevakning

Om det finns andra sätt att komma åt problemen bör dessa alternativ väljas före kamerabevakning under förutsättning att de inte innebär orimligt höga kostnader.

- Vilka åtgärder har vidtagits och vilken effekt har dessa haft?
- Finns det åtgärder som inte provats? (motivera varför dessa inte övervägs).

Åtgärder som kan övervägas är beroende av vilket problem som ska lösas. Exempel på åtgärder kan vara rondering, förstärkt belysning, utökning av skalskydd, borttagning av växter, överfallslarm, borttagning av brännbart material vid fasad, byte av pappershållare på toalett mot handtorkmaskiner m.m.

3. Inhämta berördas inställning till bevakningen

De berördas inställning till kamerabevakning skall tillmätas stor betydelse.

- Involvera personal genom att inhämta utlåtande från fackliga företrädare.

4. Redovisa samlad bedömning

Motivera utifrån den samlade bild som redovisats under punkt 1–3 hur behovet av kamerabevakning väger tyngre än skyddet av den personliga integriteten i det aktuella fallet. Om denna bedömning inte kan göras skall ingen kamerabevakning föreslås.

5. Föreslå kamerabevakningens omfattning

Föreslå bevakning i så begränsad omfattning i tid och rum som möjligt. Generellt gäller att:

- Ju större område som övervakas, desto större integritetsintrång.
- Ju känsligare utrymme (t ex toalett, omklädningsrum), desto större integritetsintrång.
- Ju längre exponeringstid, desto större integritetsintrång.